

Republic of Macedonia
MINISTRY OF
ENVIRONMENT AND
PHYSICAL PLANNING

United Nations
Development Programme

Ограничувања и недостатоци, и поврзани финансиски и технички потреби и потреби во однос на капацитетите за климатски промени

Втор двогодишен извештај за климатски промени

[Центар за климатски промени, Македонија](#)

Која е намената, целта и временската рамка на извештајот?

Составен дел на двогодишниот извештај за климатски промени

Обврска согласно Рамковната конвенција за климатски промени

Се подготвува по претходно даден формат од страна на Конвенцијата за Климатски промени

Предвиден е да служи како прирачник за развој на капацитетите, техничка и финансиска поддршка за климатски промени во земјата

Се однесува на периодот 2014 -2017

Содржина на извештајот

- Основни информации, методологија и научени лекции
- Финансиски, технички, технолошки и потреби за градење на капацитети
- Финансиски, технички, технолошки и поддршка добиена за градење на капацитетите
- Ограничувања и недостатоци
- Состојба на климатските истражувања и систематските набљудувања во земјата
- Препораки за одржливо и сеопфатно интегрирање на климата во земјата
- Анекс I Преглед на проектите поврзани со климата во периодот 2015 - 2017 година
- Анекс II Истражувачки активности поврзани со аспектите на климатските промени во Р. Македонија

Технички потреби и потреби за градење на капацитети на национално ниво

- Организационите и институционалните потреби и недостатоци се воглавно поврзани со недостигот на институционален капацитет помеѓу клучните институции одговорни за политиката за климатски промени. Моменталниот капацитет одговорен за имплементација на политиките за климатски промени, нивната промоција, мониторинг, евалуација и известување во РМ не се на соодветно ниво. Ограничениот број на вработени во МЖСПП, МЕ, придружено со ограничениот број на вработени во АЕ, но и другите министерства (Министерство за здравство, Министерство за Земјоделие, и другите агенции не го поседуваат неопходниот капацитет за да ги имплементираат политиките за климатски промени и барањата на Конвенцијата за КП.
- **Со цел надминувањена бариерите, потребно е да се зајакне капацитетот на одговорните институции со вработувања, градење на капацитети и алатки за имплементација на задачи, кое што треба да биде делегирано за имплементација во МЖСПП/агенциите/министерствата. Државата планира да ги користи расположливите ресурси од Иницијативата за градење на капацитети за транспарентност, веднаш штом го ратификува Парискиот Договор. Имплементацијата на оваа иницијатива треба да го вклучува следното:**
- **1. Активности за зајакнување на националните институции за активности поврзани со транспарентност во линија со националните приоритети**
- **2. Активности кои треба да обезбедат релевантни алатки, тренинг и помош со цел исполнување на одредбите пропишани во Член 13**
- **3. Активности кои ќе помогнат во подобрувањето на транспарентноста со текот на времето::**

Потреби од финансиска поддршка за активности за ублажување на климатските промени на нац. ниво

Сектор/Активности	Вкупно во мил ЕУР	Период	Документ
Сектор енергетика	17.056,8	2017-2035	Проценка на ублажување на климатските промени
Проекти за Обновливи извори на енергија	1.520	До 2020	Стратегија за обновливи извори на енергија
Развој на секторот енергетика	3.622,6	До 2030	Стратегија за развој на енергетскиот сектор
Активности за енергетска ефикасност	23.268	До 2020	Национална стратегија за енергетска ефикасност на РМ
ЕУ/ИПА планирани проекти за животна средина	6868.555	2014-2020	
Сектор отпад	511.89	2008-2020	Стратегија за управување со отпад
Транспорт	21.404,7	2017-2035	Проценка на ублажување на климатските промени
Земјоделство, шумарство и употреба на земјиштето	72.2	2017-2035	Проценка на ублажување на климатските промени

Потреби од трансфер на технологии

- Трансферот на технологии игра критична улога во ефективниот глобален одговор на климатските промени. Бидејќи технологијата е извор на стакленички гасови, постигнување на нивно намалување бара иновации со кои моменталните технологии ќе станат почисти и отпорни на климатски промени
- ТНА е клучна активност за успешно ублажување на климатските промени. ТНА на Македонија е застарена и не е релевантна за анализирање и планирање на потребните технологии за климатски промени и акции за ублажување. Затоа, проектен предлог за ТНА, кој ќе биде финансиран од ГЕФ или други донатори треба да се развие и имплементира.

Технички потреби и потреби за градење на капацитети на локално ниво

- Во врска со зголемувањето на капацитетите во ЕЛС со исклучок на Град Скопје, генерално бројот на вработени е сличен со бројот на вработени предвидени со систематизацијата во 2008, што укажува дека бројот на вработени е недоволен. Ова е најверојатно точно, доколку го земеме во предвид големиот број на обврски (130) во секторот животна средина кои се делегирани на ЕЛС и моментално малиот број вработени во секторот животна средина.
- Како и да е од бројот на вработени во секторот за комунални работи, јасно е дека бројот на вработени не е толку голем проблем туку многу повеќе е дистрибуцијата на вработени помеѓу секторите во ЕЛС.
- И покрај недоволниот број вработени, исто така има потреба од градење на капацитетите и нивните квалификации. Во моментот ЗЕЛС обезбедува примарен тренинг за ЕЛС. Исто така тренинг се обезбедува и по потреба преку твининг проектите и проектите за техничка помош.
- Имајќи ја во предвид оваа информација јасно е дека нема систематска тренинг програма чија цел е осигурување дека вработените во ЕЛС имаат капацитет да ги имплементираат сите обврски за ЕЛС во рамките на законодавството за животна средина.

Потреби од финансиска поддршка за активности за ублажување на климатските промени на локално ниво

Град Скопје

Сектор	Вкупно во мил ЕУР	Извор
Енергетика	20	Стратегија за климатски промени на Град Скопје
ЕЕ- Згради	24	
Транспорт	4	

Добиена финансиска поддршка за ублажување на климатски промени на национално ниво

Извори на финансирање од мултилатерални извори

Во УСД			
Финансиска поддршка (Поддршка од донатори)	Финансиска поддршка (Национална контрибуција)	Поддршка за технологии (Поддршка од донатори)	Поддршка за технологии (Национална контрибуција)
190,055,983.39	222,732,510.96	67,159,963.20	16,587,700.23
Вкупно 496.536.157,78			
Поддршка за градење на капацитети /			

Примена поддршка за ублажување на климатски промени 2014-2017

Поддршка примена од финансиски институции, вклучително и регионални банки за развој

	Финансиска поддршка во УСД	Поддршка за градење на капацитети	Поддршка за трансфер на технологии
КФВ	50,700,000		
Светска Банка	70,980,000		
ЕБОР			6,950,815.
Вкупно во УСД	121,680,000		6,950,815.
Вкупно		128,630,815	

Национална контрибуција

Буџет на Република Македонија за 2017

	Главен буџет (МКД)	Самофинансир ачки активности (МКД)	Заеми	Донации	Вкупно
МЖСПП	397.380.000	10.000.000	-	54.370.000	461.750.000
МТВ	953.879.000	-	2.616.200.000	-	3.570.079.000
УХМР	31.760.000	1.750.000	-	-	33.510.000
Вкупно за климатски промени, во денари					4.065.339.000
Вкупен Буџет на Република Македонија, во денари					206.219.000.000
Процент од трошоци за климатски промени наспроти вкупниот буџет					1,97%

Контрибуција на локално ниво – Град Скопје

Буџет на Град Скопје за 2017

Вкупно планирани трошоци од Буџетот за 2017 година за ублажување на климатски промени во УСД	1.951.889,00
Вкупен Буџет за 2017 година во УСД	136.572.743,00
Процент на трошоци за климатски промени од вкупниот Буџет за 2017 година	1,42%

Контрибуција на локално ниво – други општини под Град Скопје

Општина	Вкупно во МКД	Вкупно за климатски промени во МКД	Износ од вкупниот Буџет
Општина Бутел	426,911,000	17,000,000	3.98%
Општина Ѓорче Петров	572,459,300	21,197,000	3.70%
Општина Карпош	2,394,831,000	16,500,000	0.69%
Општина Аеродром	1,123,931,000	16,200,000	1.44%
Општина Гази Баба	10,960,990,000	106,700,000	0.97%
Вкупно во МКД		185,780,000	
Вкупно во УСД		3.561.050	

Идентификувани ограничувања и недостатоци за градење на капацитети

- Недостаток на капацитет и знаење за препознавање на потенцијални проекти кои се во согласност со задачите и целите на финансирањето на ИПА. Голем број вработени во јавните институции, како на национално, така и на локално ниво, не се многу запознаени со потенцијалите и можностите за имплементација и финансирање на проектите поврзани со климатските промени. Понатаму, нема стимулации за развој на нови идеи за проекти.
- Не постоење на мрежа (веб) платформа во смисла на достапни податоци од сите релевантни институции и компании. Во Македонија не постои детално законодавство како обврска за употреба на ИТ решенија за проток на информации на оваа тема
- Недостаток на јавни кампањи и информации за јавноста. Иако во изминатите две години бројот на проекти и активности во однос на свеста за климатските промени се зголемува, сè уште има незначителен напредок во однос на ова прашање, бидејќи многу други показатели влијаат врз состојбата статус кво и имплементацијата на мерките за енергетската ефикасност / ублажување на климатските промени. Зголемувањето на свеста, како и финансиските стимулации би можело да бидат солиден пристап, имајќи ја предвид енергетската сиромаштија и квалитетот на животот во земјата во целина.
- Недостаток на транспарентност во однос на обезбедување информации од релевантни институции (потребни за подготовка на проекти) Покрај тоа, и покрај обврската за обезбедување на информации кои се предмет на јавно обелоденување (во согласност со Законот), институциите многу често не се достапни за споделување информации.
- Недостиг на соработка помеѓу различните сектори и Министерствата во државата
- Недостиг на капацитети за управување со проекти

Идентификувани технички и технолошки недостатоци и ограничувања

- Недостаток на долгорочно и одржливо стратешко планирање (и на национално и локално ниво);
- Неповолната комбинација на извори на енергија (јаглерод интензивни фосилни горива преовладуваат со децении)
- Ниска енергетска ефикасност во производството, преносот, дистрибуцијата и искористувањето на енергијата (отсуство на правни инструменти за спречување на оваа ситуација и поттикнување на конкурентноста преку енергетска ефикасност)
- Нецелосно законодавство за енергетска ефикасност и ОИЕ
- Подзаконските акти кои се однесуваат на ефикасното користење на енергијата сè уште не се комплетни на ниво каде што практично може да се примени. Не постои закон што ќе ги дефинира националните цели за заштеда на ОИЕ и енергијата, како и програми и акциони планови со регулаторни и економски мерки, специфични улоги на институциите, временски распореди и финансирање.

Идентификувани финансиски недостатоци

- Дефицити во националните и локалните буџети
- Пристап до капитал
- Слаби ценовни сигнали
- Трошоци за трансакции
- Надворешните трошоци и транспарентноста на цените
- Вклучување на приватниот сектор
- Обезбедување финансирање за клима
- Механизми за финансирање (ЈПП и донатор / јавно финансирање)

Истражувачките достигнувања на темата

Со цел подобро позиционирање на државата во меѓународниот дијалог за климатски промени, националните институции потребно е да ги подржуваат следните аспекти:

- **Обезбедување на долгорочно финансирање со цел подобрување на работните услови и стабилност на академските институции кои работат на полето на животната средина и климатски промени**
- **Финансирање на неопходната опрема, лаборатории и плати за асистенти и млади истражувачи**
- **Организациска и финансиска поддршка на веб курсеви за климатски промени**
- **Да се лобира меѓувладините и меѓународните организации да финансираат приоритети во Југоисточна Европа**

Предлог за воспоставување на одржлив механизам за собирање и проценка на податоци

Едноставно решение

- Прашалник кој ќе се доставува на годишно ниво од сите релевантни институции за прашања поврзани со ограничувањата и недостатоците и потребите за финансиска, техничка поддршка и поддршка за градење на капацитетите

Комплексно решение – ИТ алатка

Интеграција на целиот мониторинг и известување во државата во една ИТ алатка која ќе биде хостирана на серверот на МЖСПП. Бара повеќе финансиски ресурси и алокација на напори но е долгорочно решение кое ќе ја интегрира целата рамка за мониторинг, известување и верификација (MRV)

Заклучоци за подобри климатски политики и мерки во РМ

- Зголемена институционална соработка
- Градење на капацитетите на институциите на национално и локално ниво
- Кохерентни секторски стратегии и интегрирано и инклузивно планирање на политики и мерки
- Интегрирање и заедничко следење на инвестиции за активности за климатски промени
- Поставување на одржливи механизми за известување за активности и проекти поврзани со аспектите на климатските промени
- Градење на капацитети во образовниот систем и финансирање на активности за климатски истражувања
- Активности за подигнување на јавната свест

Ви благодарам за вниманието!

b_stanojevska@yahoo.com

www.ckp.org.mk